

**КОНСПЕКТ
ЗА ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ НА БАКАЛАВЪРСКА ПРОГРАМА
НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ**

**РАЗДЕЛ ПЪРВИ.
ОРГАНИЗАЦИЯ И УПРАВЛЕНИЕ НА СИСТЕМАТА ЗА НАЦИОНАЛНА
СИГУРНОСТ**

ОСНОВИ И СИСТЕМА НА НАЦИОНАЛНАТА СИГУРНОСТ

- 1. Съдържание и еволюция на понятията „сигурност“, „национална сигурност“, „регионална сигурност“, „глобална сигурност.** Основни разграничения. Нормативни и теоретични дефиниции на понятията „сигурност“, „национална сигурност“.
- 2. Основни елементи изграждащи системата за национална сигурност.** Националната сигурност като състояние на защитеност на националните интереси. Ново разбиране на сигурността през XXI век.
- 3. Структура и съдържание на системата за национална сигурност.** Външна и вътрешна среда за сигурност – тенденции и промени. Нива на сигурност. Организация на системата за национална сигурност. Анализ и оценка на средата за сигурност, в която се изграждат и функционират органите за сигурност.
- 4. Вземане и осъществяване на управленски решения в сферата на сигурност.** Информационно осигуряване на процеса на управление в системата за сигурност и нейните основни елементи.
- 5. Държавно управление в сферата на сигурността.** Организиране придобиването на информация за рисковете и заплахите за сигурността. Предвиждане последиците от настъпването им и мерки за тяхното неутрализиране.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Стоянов, Г. Рискове и заплахи за вътрешната сигурност на Република България. С., 2000.
2. Слатински, Н. Измерения на сигурността. С., 2000.
3. Йончев, Д. Равнища на сигурност, С., 2008.
4. Търкаланов, Ю. Управление на риска в сигурността, С., 2015

5. Йончев, Д. В търсене на сигурността. С., Изток №Запад, 2014.
6. Манев, Евг. Глобална, регионална и национална сигурност. С., 2012.
7. Николов, Н „Система на националната сигурност“ С., 2023 г., ел. изд

ОСНОВИ НА КИБЕРСИГУРНОСТТА

1. **Информационна сигурност.** Заплахи за информационните системи (ИС). Видове заплахи и рискове. Уязвимост на информационните мрежи и системи и мерки за защита.
2. **Политика за защита на информацията в информационните системи** – условия и изисквания за сигурност в информационните системи, сигурност на АИС и мрежи, органи, работещи по информационната сигурност.
3. **Защита на информацията в информационните системи** от нерегламентиран достъп – увод, нерегламентиран достъп до класифицирана информация, заплахи за АИС или мрежи, модел на заплахите за сигурността на АИС или мрежи, типове атаки, категоризация в зависимост от резултатите, емпиричен списък, атакуващи и тяхната първична мотивация.

ЛИТЕРАТУРА

1. Сандалски М., П. Георгиев: Информатика - материал за теоретични и практически занятия, изд. Авто спектър, Пловдив, 2013.
2. Семерджиев Ц., Сигурност и защита на информацията, изд. „Класика и стил”, София, 2007.
3. Арnaudов Д., А. Крумова: Сигурност и защита на информационните системи, унив. изд. на ВСУ „Черноризец Храбър”, Варна, 2007.
4. Семерджиев Ц., Информационна сигурност, изд. Софттрейд, София, 2004.
5. Станев С., С. Железов, Компютърна и мрежова сигурност, унив. изд. „Епископ Константин Преславски”, Шумен, 2005.

УПРАВЛЕНИЕ НА КРИЗИ И КОНФЛИКТИ

1. **Характеристика на кризите и конфликтите.** Национална система, механизми и инструменти за управление на кризите. Правна регламентация за управление на кризите и конфликтите.
2. **Основни рискови фактори влияещи на кризите и конфликтите.** Управление и изпреварващи мерки и действия в управлението на кризите и конфликтите.
3. **Управленски решения в управлението на кризи и конфликти в системата на националната сигурност.** Реализация на управленските решения в системата на националната сигурност.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Бахчеванов, Георги и др. (2005). Управление при кризи и конфликти. София: Софттрейд.
2. Димитров, Димитър. (2004). Конфликтология. 2 доп. изд. София: Стопанство.
3. Дойков, Йордан. (2018). Управление на кризи [Електронен ресурс]: методическо пособие. София: Парадигма.
4. Слатински, Николай. Рискът: Новото име на сигурността. София, Изток-Запад, 2019.

5.Цанов, Иван. Управленско решение: Теория и практика. София, Българска асоциация на конфликтолозите, 2018.

ЗАЩИТА НА КЛАСИФИЦИРАНАТА ИНФОРМАЦИЯ

1. **Рискови фактори за интересите на Република България в областта на защитата на класифицираната информация.** Национална сигурност. Лична сигурност. Опасност, заплахи, риск.
2. **Органи за защита на класифицираната информация.** Държавна комисия по сигурността на информацията. Функции на службите за сигурност и за обществен ред. Задължения на организационните единици. Статут на служителя по сигурността на информацията - права и задължения.
3. **Класифицирана информация.** Нива на класификация за сигурност на информацията.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Държавна комисия по сигурността на информацията. Сборник лекции за първоначално обучение. С. 2015 г.
2. Държавна комисия по сигурността на информацията. Методика за изграждане и оценка на средствата и системите за физическа сигурност на класифицирана информация. С. 2015г3
3. Държавна агенция «Национална сигурност», функции и задачи , закон в Лекс Бг.

ЗАЩИТА НА НАСЕЛЕНИЕТО ОТ БЕДСТВИЯ АВАРИИ И КАТАСТРОФИ

1. **Единна спасителна система.** Структура, предназначение и основни задачи. Взаимодействие на общинско, областно и национално ниво.
2. **Национална система за ранно предупреждение** и оповестяване при бедствия. Видове сигнали. Ред и начини за действие при различните бедствия.
3. **Защита на критичната инфраструктура.** Негативни последици за националната сигурност, населението и икономиката.

ЛИТЕРАТУРА

1. Закон за министерството на вътрешните работи (ЗМВР) посл. изм. и доп. ДВ. бр.67 от 4 август 2023 г.
2. Закон за защита при бедствия (ЗЗБ) изм. и доп. ДВ. бр.60 от 7 юли 2020г.
3. Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия 2018 - 2030 г.
4. Инструкция № 8121з-418/05.04.2021 г. за условията и реда за осъществяване на неотложни аварийно-възстановителни работи, оперативна защита при наводнения и операции по издирване и спасяване, и химическа, биологическа и радиационна защита.
5. Георгиев, В. Защита на критичната инфраструктура. София, Авангард, 2015г.
6. Георгиев, В. Оценяване и управление на риска за сигурността. София, Авангард, 2015г.

РАЗДЕЛ ВТОРИ

ДЕЙНОСТИ ЗА ЗАЩИТА НАЦИОНАЛНАТА СИГУРНОСТ, ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ПРЕСТЪПНОСТТА И ОПАЗВАНЕ ОБЩЕСТВЕНИЯ РЕД

РАЗУЗНАВАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

1. **Управление на основните органи за разузнаване и контраразузнаване изграждащи подсистемата разузнавателна общност на системата за национална сигурност.**
2. **Характеристики на организационно-управленската структура, модел на разузнавателната общност, както и на ангажираните с ръководство и контрол съвещателни и координационни органи на системата за защита на националната сигурност.**
3. **Организация на основните сили на разузнавателната общност.** Управление на органите на външно-политическото и военно разузнаване, структура, функции и задачи. Правна уредба на организацията и управлението на разузнавателната и дейност.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Асенов, Б. П. Кипров, Теория на контраразузнаването. С., 2006.
2. Асенов, Б., Речник на разузнаването и контраразузнаването. С., 2011.
3. Асенов, Б., Теория на разузнаването. С., 2005.
4. Бояджиев, Т. ,Разузнаването. С., 2000.
5. Николов , Н. Разузнавателна дейност и анализ. С., 2023., ел. изд.

РАЗУЗНАВАТЕЛЕН АНАЛИЗ

1. **Същност и източници на разузнавателната информация.** Анализ и оценка на разузнавателната информация
2. **Разузнавателен анализ и управленски цикъл.** Аналитичната дейност основа на ефективното управление в сигурността.
3. **Източници на разузнавателна информация.** Създаване и използване на информационните продукти.
4. **Етапи на разузнавателно-информационният цикъл.** Анализ на информация от скрити източници. Анализ на информация от явни източници.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Дячки С., Информационна и аналитична дейност на специалните служби за сигурност. С., 2001.
2. Николов, Н., Европейският модел за криминален анализ. С., 2010.
3. Николов, Н., Криминален анализ. С., 2010.
4. Николов, Н. Разузнавателна дейност и разузнавателен анализ. С., 2023., ел. изд.
4. Радулов, Н., Разузнавателен анализ. С., 2013.

СПЕЦИАЛНИ РАЗУЗНАВАТЕЛНИ СРЕДСТВА

1. **Лица, имащи правото да искат прилагане на СРС и да използват събраните чрез тях данни и веществени доказателствени средства.**
2. **Дейност по осигуряване и прилагане на СРС.** Изготвяне на веществени доказателствени средства и използване на резултатите от прилагането на СРС.
3. **Видове способности за прилагане на СРС.** Същност и основни характеристики на наблюдението, подслушването, проследяването, проникването, белязването и проверката на кореспонденцията и компютризираната информация, контролираната доставка, доверителната сделка и разследването чрез служител под прикритие.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Бойчев П., Велинов В., Специални разузнавателни средства АМВР, С., 2002.
2. Николов, Н., СРС в оперативно-издирвателната дейност на АМВР.С., 2000.
3. Рашков, Б., СРС. С., 2011
4. Савов И., Специални разузнавателни средства – АМВР, С., 2014
5. Савов И., Международния опит при прилагането на специални разузнавателни средства – Диомира, 2021

КОНТРАРАЗУЗНАВАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

1. Същност на контраразузнавателната защита - дефиниране, принципи и характерни черти.
2. Същност на контраразузнаването – дефиниране, субекти и обекти на контраразузнавателната дейност.
3. Характеристика на разузнавателната дейност на чужди специални служби срещу Република България - структура и управление.
4. Контраразузнавателни органи – правомощия.
5. Национална система за противодействие на разузнавателната дейност на чужди служби - устройство и управление на ДАНС.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Асенов, Б. П. Кипров, Теория на контраразузнаването. С., 2006.
2. Асенов, Б., Речник на разузнаването и контраразузнаването. С., 2011.
3. Асенов, Б., Теория на разузнаването и контраразузнаването. С., 2012.

ОПЕРАТИВНО - ИЗДИРВАТЕЛНА ДЕЙНОСТ

1. Правни основания, принципи и цели, на оперативно-издирвателната дейност. Организация на оперативно-издирвателната дейност. система и видове оперативно-издирвателни органи.
2. Методи на оперативно-издирвателната дейност. Оперативна беседа, оперативно наблюдение, оперативно проучване, оперативно проникване и изследване, оперативен експеримент, оперативна комбинация, белязване на обекти и предмети. Изследване на предмети и документи. Идентифициране на лица и обекти.
3. Използване на резултатите от оперативно – издирвателната дейност при образуване на наказателното дело, в доказването на престъплението, както и за осигуряване на наказателния процес.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Асенов, Б., Основи на оперативно-издирвателната дейност, ВСУ, 2009.
2. Николов, Н.К. Пенков., Теория на оперативно-издирвателната дейност. С. 2015.
3. Пенков, К., Методология на оперативно-издирвателната дейност. С., 2015г.
4. Каймеджиев, Хр., Теория на оперативно-издирвателната дейност. С., 2015г.
5. Николов, Н., МВР в системата на националната сигурност. С. 2011.
6. Николов, Н., Система на националната сигурност. С. 2023.

ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ПРЕСТЪПНОСТТА И ОПАЗВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНИЯ РЕД

1. Противодействие на престъпността чрез осъществяване на оперативно -издирвателна дейност.
2. Същност и правна регламентация на превантивната дейност по противодействие на престъпността. Особенности на оперативното обслужване за противодействие на престъпността.
3. Дейности по разкриване и разследване на престъпления и опазване на обществения ред.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Вучков, В., Б. Славчев., Кратък коментар на Закона за Държавна агенция „Национална сигурност“. С., изд. „Феня“, 2008.
2. Вучков, В., Б. Славчев., Сигурност и обществен ред -състояние, проблеми, перспективи. С., изд. „Феня“, 2009.
3. Пенев, Й., Тактически криминален анализ за разкриване на организирана престъпна група. С., АМВР, 2003.

4. Учебник „ОИД за противодействие на криминалната престъпност“, Ангелов, А.и кол. АМВР, С., 2015.
5. Учебник „ОИД за противодействие на икономическата престъпност“, Пенев. Й., и кол. АМВР, С., 2015.
6. Учебник „ОИД за противодействие на организираната престъпност“, Янев. Р., и кол. АМВР, С., 2016.

РАЗДЕЛ ТРЕТИ

ТЕРОРИЗЪМ И ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТЕРОРИЗМА

ТЕРОРИЗЪМ И СИСТЕМИ ЗА СИГУРНОСТ

1. **Същност на тероризма.** Дефиниране на тероризма. Разграничаване от други явления с използване на насилие (война, гражданска война, партизанска война, криминална и организирана престъпност). Класификация. на тероризма. Кибертероризъм.
2. **Системни елементи на тероризма.** Цели на тероризма. Субекти и обекти на тероризъм. Методи и форми на терористична дейност
3. **Терористични организации.** Стратегия и тактика на терористичните организации. Лидери на терористичните организации (профили). Структура и управление на терористичните организации. Терористични клетки и мрежи. Набиране на членове (профили) и тяхното обучение. Използване на Интернет в организационната дейност.
4. **Международни системи за противодействие на тероризма.** Противодействие на тероризма в рамките на ООН, Европейския съюз, НАТО. Стратегии за противодействие на тероризма. Международни операции за противодействие на тероризма.
5. **Национална система за противодействие на тероризма.** Дефиниране на противодействието. Основни принципи. Органи и структури за противодействие на тероризма, отговорности и правомощия. Превантивна дейност за противодействие на тероризма. Организация на взаимодействието между държавните органи, частния сектор и гражданите.
6. **Основи на операциите за противодействие на тероризма.** Определение. Съдържание и видове операции. Основни принципи. Използвани сили и средства. Подготовка и обучение на специалните формирования за противодействие на тероризма.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Йончев, Д. , В търсене на сигурността. С., Изток запад, 2014.

2. Николов, Н. , Система на националната сигурност. С.2023.ел.изд.
3. Петров, Ал., Тероризъм и системи за сигурност. С., Суперпринт, 2005.
4. Станчев, И. Контратерористични операции. С. Военно издателство, 2006
5. Курс „Тероризъм и системи за сигурност“ на платформата „Moodle“ - <https://meetfisn.uni-plovdiv.bg/moodle/course/view.php?id=5918>

ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ИЗПИРАНЕТО НА ПАРИ И ФИНАНСИРАНЕ НА ТЕРОРИЗМА

1. Международна и национална политики за противодействие на изпирането на пари.
2. Нормативна уредба и организация на дейността срещу ‘изпиране’ на пари и недопускане финансиране на тероризма. Мерки и задължени лица.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Петрунов, Г., Противодействие на изпирането на пари, ИК УНСС, 2013.
2. Петрунов, Г., Изпиране на пари – мащаб, ефекти, публични политики, ИК УНСС, 2016.

ГРАЖДАНСКО-ПОЛИЦЕЙСКИ ОТНОШЕНИЯ ПРИ ВИСОКОРИСКОВИ ОПЕРАЦИИ

1. **Високорискови ситуации.** Същност и характерни черти. Основни елементи на високорисковите ситуации. Модели на мислене и принципи. Място и роля на гражданите, организациите и органите на местната власт във високорискови ситуации.
2. **Високорискови операции.** Определение, съдържание, класификация на високорисковите операции. Сили и средства, използвани във високорисковите операции. Отговорности на гражданите, организациите и на органите на местната власт при провеждане на операциите.
3. **Операции за задържане на особено опасни и въоръжени правонарушители.** Определение, съдържание. Ред и съдържание на работата на ръководителя на операцията и оперативния щаб. Съдействие от гражданите, организациите и местната власт при операции за задържане на правонарушители.
4. **Инциденти свързани с барикадиране на лица.** Характеристика на барикадирането. Особености в реакцията на полицейските органи за обезвреждане на барикадирали се лица и спасяване на граждани в района на инцидента. Препоръки за поведение на гражданите, жертви или застрашени при инцидента. Задължения на местната власт.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Григоров, М., Високорискови операции в затворени пространства, С., 2022
2. Станчев, И. Специална полицейска тактика. С. Военно издателство, 2005
3. Станчев, И. ,Високорискови полицейски операции. С. Военно издателство, 2013
4. Курс „Гражданско-полицейски отношения при високорискови операции“ на платформата „Moodle“ - <https://meetfisn.uni-plovdiv.bg/moodle/course/view.php?id=130>

РАЗДЕЛ ЧЕТВЪРТИ

МИГРАЦИЯ И ГРАНИЧНА СИГУРНОСТ

МИГРАЦИЯ И МИГРАЦИОННИ ПРОЦЕСИ

1. **Нелегална миграция.** Понятие за нелегална миграция. Причини и фактори, способстващи за нелегалната миграция. Структура на престъпни мрежи за трафик на мигранти. Последствия от нелегалната миграция. Връзка между нелегалната миграция, престъпността и тероризма.
2. **Имиграционна криза.** Понятие. Управление на имиграционна криза. Международни и трансгранични операции за противодействие на нелегалната миграция.
3. **Международни и трансгранични операции за противодействие на нелегалната миграция.** Същност на международните и трансгранични операции. Ред за планиране, съгласно приетите процедури в ЕС. Провеждане на операциите.
4. **Национална система за противодействие на нелегалната миграция.** Място на противодействието на нелегалната миграция в системата на националната и гранична сигурност. Отговорности и правомощия на Министерство на вътрешните работи и Държавна агенция “Национална сигурност” за противодействие на нелегалната миграция.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Атипова, А. Проактивен подход за управление на рискове от имиграционна криза. С. 2018
2. Тимчев, Л. Контрол на миграцията в Република България. С. 2003.
3. Станчев, И. Граничната сигурност - ключов елемент в борбата с джихадисткия тероризъм. Сборник доклади от годишната научна конференция на факултет

„Национална сигурност и отбрана“ 18 – 19 май 2017 г. София, 2017 с. 59-64. Достъпен на: <https://rndc.bg/wp-content/uploads/2020/01/FNSO-2017-PartOne.pdf>

4. Курс „Миграция и миграционни процеси“ на платформата „Moodle“ - <https://meetfisn.uni-plovdiv.bg/moodle/course/view.php?id=853>

ГРАНИЧНА СИГУРНОСТ

1. Гранична сигурност. Същност. Връзка с други елементи на националната сигурност. Заплахи и рискове за граничната сигурност. Отговорности на държавните органи по отношение на граничната сигурност.

2. Държавна граница. Определение и видове граници, преминаване, обозначаване. Основни функции на границата. Гранични пространства: гранична зона и ивица, морски гранични пространства.

3. Граничен контрол. Същност, съдържание, видове и принципи на граничния контрол. Главна дирекция "Гранична полиция" - предназначение, задачи, правомощия и структура.

4. Гранично-полицейски операции. Определение и видове. Съдържание на етапите. Работа на ръководителя на операцията и оперативния щаб по подготовката на операцията. Провеждане на гранично-полицейската операция.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Иванов, В. Охраната на държавните граници и новия световен ред. С. 2003.

2. Станчев, И. Високорискови полицейски операции. С. Военно издателство, 2013.

3. Станчев, И. Дефиниране на граничната сигурност. Статия, сп. Сигурност и отбрана, бр. 2, 2022, с. 108-126. Достъпен на: <https://institute.nvu.bg/sites/default/files/inline-files/2022-2-07-stanchev.pdf>

5. Станчев, И., Баков, К. Операции за противодействие на контрабандата. Студия, Научни трудове на Факултета по икономически и социални науки, Том No 12 Университетско издателство „Паисий Хилендарски“, 2023. с. 391-418.

6. Курс „Гранична сигурност“ на платформата „Moodle“ - <https://meetfisn.uni-plovdiv.bg/moodle/course/view.php?id=290>

РАЗДЕЛ ПЕТИ

ИКОНОМИЧЕСКИ И ФИНАНСОВИ АСПЕКТИ НА СИГУРНОСТТА

ФИНАНСИРАНЕ НА СИСТЕМАТА ЗА НАЦИОНАЛНА СИГУРНОСТ

- 1. Икономически аспекти на сигурността.** Баланс между разполагаемите ресурси и изграждането на отбранителните способности на страната. Възможни решения чрез национално и външно финансиране.
- 2. Финансиране на системата за национална сигурност.** Финансово осигуряване на въоръжените сили на Република България. Трите мегапроекта за модернизация на армията.
- 3. Финансов мениджмънт във въоръжените сили на Република България, нива и управление на плащанията чрез СЕБРА.** Планиране на разходите за отбранителни ресурси. Финансов контрол.

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА:

1. Адамов, В. Теория на финансите. Абагар, ВТ., 2009.
2. Иванов, Т. Мениджмънт на отбраната и сигурността. Стопанство, С., 2009.
3. Йончев, Д. Равнища на сигурност, Нов български университет, С., 2008.
4. Манев, Е., Глобална, регионална и национална сигурност, С., 2012.
5. Мичев, С. и Велков, Л., Социално-икономически аспекти на сигурността, ИМО „Св. Георги Победоносец“, С., 2005.
6. Слатински, Н. Петте нива на сигурността, С., 2010.
7. Ценов, И. Информационни аспекти на системата за национална сигурност, „Парадигма“ С., 2020.

АКТИВНА КОРПОРАТИВНА СИГУРНОСТ

1. Същност на концептуалния модел на системата за активна корпоративна сигурност/АКС/. Основни структурни елементи на модела АКС, обекти, субекти, външна и вътрешна среда, ситуация, присъствие, изпреварваща активност.
2. Характеристики и условия за приложение на модела за АКС (организационно-управленска структура, конкурентно разузнаване и контраразузнаване). Видове дейности, базирани на тях.
3. Управленски решения в активната корпоративна сигурност. Същност, значение и класификация на решенията. Етапи на процеса на вземане и осъществяване на

управленските решения в АКС. Основни подходи и методи за вземане и осъществяване на решенията в АКС.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Петров, Алексей., Активна корпоративна сигурност. София, Свят.Наука, 2007.
2. Петров, Алексей., Съвременната организация и активната корпоративна сигурност: Учебно-методично ръководство. Пловдив, УИ „Паисий Хилендарски“, 2008.
3. Петров, Алексей, Иван Цанов. Управленско решение и екип: Учебно помагало. Пловдив, УИ „Паисий Хилендарски“, 2015.
4. Петров, Алексей, Иван Цанов Активна корпоративна сигурност. Пловдив, УИ „Паисий Хилендарски“, 2015.
5. Николов, Н., Цанов, И. „Сигурността на стопанската организация като елемент на икономическата сигурност“, С., 2024 г.

РАЗДЕЛ ШЕСТИ МЕЖДУНАРОДНА СИГУРНОСТ

1. Същност и съдържание на международната сигурност. Възникване на науката за международна сигурност. Понятие за международна сигурност. Изследователското поле на науката за международна сигурност. Теоретични школи изследващи международната сигурност.
2. Нива, форми и измерения на международната сигурност. Обекти и субекти на международната сигурност. Националната държава в полето на международните отношения и мястото ѝ в анализа на сигурността. Еволюция на теорията за международната сигурност, ролята на: политиката на великите сили; технологичните императиви; събитията със световно влияние и др.
3. Международната сигурност и нейната защита. Сигурност чрез дипломация и сигурност чрез сила. Сигурност чрез съюзи, международни организации, коалиции и системи за колективна сигурност. Съюзите, генезис, същност и роля в полето на международната сигурност. Влиятелни международни съюзи, форуми и организации за сигурност: Съвет за сигурност (ООН); НАТО като политико-военен съюз; ОССЕ; Световен икономически форум (Давос); Г- 7; Г-20. Неправителствени организации: Институт за глобална политика (Москва, Руска академия на науките); Център за стратегически и международни изследвания (Вашингтон); Годишна конференция по сигурността (Мюнхен); Институт за изследване на сигурността на ЕС (Париж) и др.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Георги Стефанов. Теория на международната сигурност. София 2001
2. Румен Кънчев. Теория на международната сигурност. (под печат)

ИЗТОЧНИЦИ ЗА ПОДГОТОВКА

I. НАЦИОНАЛНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ И НОРМАТИВНИ ДОКУМЕНТИ ПО ВЪПРОСИТЕ НА СИГУРНОСТТА:

Актуализирана Стратегия за национална сигурност на Република България. Приета с Решение на НС от 14.03.2018 г., обн., ДВ, бр. 26 от 23.03.2018 г.

Доктрина на Въоръжените сили на Република България. Издание (А), ноември 2017 г. Заповед на министъра на отбраната № ОХ-1244/04.12.2017 г.

Закон за ДАНС- Обн. ДВ. бр.109 от 20 Декември 2007г- [Lex.bg - Закони, правилници, конституция, кодекси, държавен вестник, правилници по прилагане](#)

Закон за ДАР- Обн. в Държавен вестник от 13.10.2015 г., и в сила от 01.11.2015 г.- [Нормативна база \(dar.bg\)](#)

Закон за държавния служител- [Нормативна уредба - Закон за държавния служител \(government.bg\)](#)

Закон за защита на класифицираната информация. Обн., ДВ, бр. 45 от 30.04.2002 г., множество изм. и доп.

Закон за защита на личните данни- Обн., ДВ, бр. 1 от 4.01.2002 г- [ZZLD.pdf \(dato.bg\)](#)

Закон за защита на населението при бедствия- Обн. ДВ. бр.102 от 19 Декември 2006г

Закон за МВР- Обн. ДВ. бр.53 от 27 Юни 2014г - [Lex.bg - Закони, правилници, конституция, кодекси, държавен вестник, правилници по прилагане](#)

Закон за мерките срещу изпириането на пари- Обн., ДВ, бр. 27 от 27.03.2018 г. [ZMPARI.pdf \(dato.bg\)](#)

Закон за отбраната и въоръжените сили на Република България. Обн., ДВ, бр. 35 от 12.05.2009 г., множество изм. и доп.

Закон за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество - Обн., ДВ, бр. 7 от 19.01.2018 г- [ZPKONPI.pdf \(dato.bg\)](#)

Закон за противодействие на тероризма. Обн., ДВ, бр. 103 от 27.12.2016 г., изм. и доп.

Закон за специализираните разузнавателни средства- [ZSRS.pdf \(dato.bg\)](#)

Закон за управление и функциониране на системата за защита на националната сигурност. Обн. ДВ. бр.61 от 11 Август 2015г., изм.

Линк: <https://www.lex.bg/bg/laws/ldoc/2136974730>

Линк: <https://www.lex.bg/en/laws/ldoc/2136588572>

Линк: <https://www.lex.bg/laws/ldoc/2135448577>

Линк: <https://www.lex.bg/laws/ldoc/2135631954>

Стратегия на Европейския съюз за Съюза на сигурност. Европейска комисия. Брюксел, 24.7.2020 г. COM(2020) 605 final.

Стратегия за противодействие на радикализацията и тероризма на Република България. [Strategiq \(mvr.bg\)](#)

II. ЛИТЕРАТУРНИ ИЗТОЧНИЦИ: МОНОГРАФИИ, СТУДИИ, СТАТИИ И ДР.

1. Асенов, Б. П. Кипров, Теория на контраразузнаването. С., 2006.
2. Асенов, Б., Речник на разузнаването и контраразузнаването. С., 2011.
3. Асенов, Б., Теория на разузнаването. С., 2005.

4. Арнаудов Д., А. Крумова: Сигурност и защита на информационните системи, унив. изд. На ВСУ „ЧерноризеХрабър”, Варна, 2007.
5. Бойчев П., Велинов В. Специални разузнавателни средства АМВР, С., 2002.
6. Бояджиев, Т. „Разузнаването. С., 2000.
7. Бахчеванов, Георги и др. (2005). Управление при кризи и конфликти. София: Софттрейд.
8. Бахчеванов, Георги. Система за национална сигурност : Държавни институции и оперативни компоненти, С. 2007.
9. Вучков, В., Б. Славчев., Сигурност и обществен ред -състояние, проблеми, перспективи. С., изд. „Фенея“, 2009
10. Вучков, В., Б. Славчев., Кратък коментар на Закона за Държавна агенция „Национална сигурност“. С., изд. „Фенея“, 2008
11. Георги Стефанов. Теория на международната сигурност. София 2001
12. Годишник на факултет „Командно-щабен“, София, 2016: Военна академия „Георги Стойков Раковски“. Достъпен на: <http://rnda.armf.bg/wp/wp-content/uploads/2015/03/Godishnik-fksht-1-2016.pdf>
13. Димитров, Димитър. (2004). Конфликтология. 2 доп. изд. София: Стопанство.
14. Дойков, Йордан. (2018). Управление на кризи [Електронен ресурс]: методическо пособие. София: Парадигма.
15. Държавна комисия по сигурността на информацията. Сборник лекции за първоначално обучение. С. 2015 г.
16. Държавна комисия по сигурността на информацията. Методика за изграждане и оценка на средствата и системите за физическа сигурност на класифицирана информация. С. 2015г.
17. Дячки С., Информационна и аналитична дейност на специалните служби за сигурност. С., 2001
18. Изпирание на пари – мащаб, ефекти, публични политики” д-р Георги Петрунов – ИК УНСС 2016г.
19. Йончев, Д. „В търсене на сигурността. С., Изток запад, 2014г.
20. Йончев, Д. В търсене на сигурността. С., Изток №Запад, 2014.
21. Йончев, Д. Равнища на сигурност, С., 2008
22. Казаков К., Управление на системата за защита на националната сигурност, Софттрейд, С., 2016
23. Каймеджиев, Хр., Теория на оперативно-издирвателната дейност, С., 2009.
24. Манев, Евг. Глобална, регионална и национална сигурност. С., 2012
25. Николов Н., МВР в системата на националната сигурност, С., 2010
26. Николов, Н. Система на националната сигурност. С., 2023. ел. изд.
27. Николов, Н., Пенков, К., Теория на оперативно-издирвателната дейност. С. 2015.
28. Николов, Н., Криминален анализ. С. 2010
29. Николов, Н., Разузнавателна дейност и разузнавателен анализ. С., 2024., ел. изд.
30. Николов, Н., Цанов Ив. Сигурността на стопаанската организация като елемент на икономическата сигурност., МВР в системата на националната сигурност.
31. Петров, Алексей, Иван Цанов Активна корпоративна сигурност. Пловдив, УИ „Паисий Хилендарски“, 2015.
31. Петров, Алексей., Активна корпоративна сигурност. София, Свят. Наука, 2007.

32. Петров, Алексей., Съвременната организация и активната корпоративна сигурност: Учебно-методично ръководство. Пловдив, УИ „Паисий Хилендарски“, 2008.
33. Петров, Алексей, Иван Цанов. Управленско решение и екип: Учебно помагало. Пловдив, УИ „Паисий Хилендарски“, 2015.
34. Петрунов, Г. Противодействие на изпирането на пари, ИК УНСС 2013г.
35. Певев, Й., Тактически криминален анализ за разкриване на организирана престъпна група. С., АМВР, 2003
36. Петров, Ал., Тероризъм и системи за сигурност. С., Суперпринт, 2005.
37. Петров, Ал., Ив. Цанов. Активна корпоративна сигурност: теория и практика: Учебник. Пловдив, УИ „Паисий Хилендарски“, 2014.
38. Петров, Ал., Ив. Цанов. Управленско решение и екип: Учебно помагало. Пловдив, УИ „Паисий Хилендарски“, 2015.
39. Румен Кънчев. Теория на международната сигурност. (под печат)
40. Рашков, Б., СРС. С., 2011
41. Радулов, Н., Разузнавателен анализ. С., 2013.
42. Сборник доклади от годишната научна конференция на факултет „Национална сигурност и отбрана“ 19 – 20 май 2016 г. София, 2017: Военна академия „Георги Стойков Раковски“. Достъпен на: http://rnda.armf.bg/wp/wp-content/uploads/2017/08/Sbornik-FNSO-2016_vol1-transliterated.pdf
43. Стойков Раковски“. Достъпен на: <http://rnda.armf.bg/wp/wp-content/uploads/2015/03/Godishnik-fksht-1-2016.pdf>
44. Станчев, И. „Високорискови полицейски операции. С. Военно издателство, 2013. Годишник на факултет „Командно-щабен“, София, 2016: Военна академия „Георги Стойков Раковски“. Достъпен на: http://rnda.armf.bg/wp/wp-content/uploads/2017/08/Sbornik-FNSO-2016_vol1-transliterated.pdf
45. Станчев, И. Специална полицейска тактика. Военно издателство, 2005.
46. Сборник доклади от годишната научна конференция на факултет „Национална сигурност и отбрана“ 18 – 19 май 2017 г. София, 2017. Достъпен на: <https://rndc.bg/wp-content/uploads/2020/01/FNSO-2017-PartOne.pdf>
47. Станчев, И. Тактически действия при високорискови операции. Военно издателство, 2003.
48. Станчев, И. Високорискови полицейски операции. С. Военно издателство, 2013.
49. Савов И., Специални разузнавателни средства – АМВР, С., 2014
50. Савов И., Международния опит при прилагането на специални разузнавателни средства – Диомира, 2021
51. Слатински, Николай. Рискът: Новото име на сигурността. София, Изток-Запад, 2019.
52. Цанов, Иван. Управленско решение: Теория и практика. София, Българска асоциация на конфликтолозите, 2018.
53. Сандалски М., П. Георгиев: Информатика - материал за теоретични и практически занятия, изд. Авто спектър, Пловдив, 2013.
54. Семерджиев Ц., Сигурност и защита на информацията, изд. „Класика и стил“, София, 2007.
55. Семерджиев Ц., Информационна сигурност, изд. Софттрейд, София, 2004.
56. Станев С., С. Железов, Компютърна и мрежова сигурност, унив. изд. „Епископ Константин Преславски“, Шумен, 2005.

58.Слатински, Николай, Сигурността. Същност, смисъл, съдържание. С., Военно издателство, 2011.\

59.Стоянов, Г. Рискове и заплахи за вътрешната сигурност на Република България. С., 2000

60.Слатински, Н. Измерения на сигурността. С., 2000

61.Търкаланов,Ю. Управление на риска в сигурността, С., 2015

Конспектът е приет с решение на КС на катедра „Политически науки и национална сигурност“ (протокол №121/12.03.2025 г.) и утвърден от ФС на Факултета по икономически и социални науки (протокол № 200/21.03.2025 г.).

Пловдив
21.03.2025 г.